

Crna Gora
OPŠTINA BIJELO POLJE
Sekretarijat za ruralni
i održivi razvoj

Adresa: Ul. Nedeljka Merdovića 10
84 000 Bijelo Polje
Telefon: +382(0)50/484-805
www.bijelopolje.co.me

Broj 09-077/21-131

Datum: 12.01.2021. godine

Na osnovu člana 111 stav 1 Statuta Opštine Bijelo Polje („Službeni list Crne Gore – Opštinski propisi“ br. 19/18) i člana 32 Odluke o organizaciji i načinu rada lokalne uprave Opštine Bijelo Polje („Službeni list Crne Gore – Opštinski propisi br. 16/19 i 25/19) Sekretar Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj, p o d n o s i:

IZVJEŠTAJ O RADU SEKRETARIJATA ZA RURALNI I ODRŽIVI RAZVOJ ZA 2020. GODINU.

Ovim izvještajem obuhvaćene su sve aktivnosti Sekretarijata, kao i obaveze koje su utvrđene Pravilnikom i Programom rada Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj Opštine Bijelo Polje, a koje je ovaj organ obavljao u periodu **01.01.2020. do 31.12.2020. godine.**

Izvještaj je podijeljen u nekoliko poglavlja a odnosi se na sprovedene aktivnosti iz dva sektora, kako bismo na što pregledniji način omogućili predstavljanje prikupljenih informacija i podataka o aktivnostima iz osnovne djelatnosti Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj za 2020. godinu.

Bijelo Polje, decembar 2020. godine

SEKRETARIJAT ZA RURALNI I ODRŽIVI RAZVOJ

Poslovi i zadaci Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj u 2020. godini bili su propisani članom 13 Odluke o organizaciji i načinu rada lokalne uprave Opštine Bijelo Polje („Službeni list Crne Gore - Opštinski propisi,“ br.48/18, 16/19 i 25/19).

U sklopu Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj poslovi se obavljaju u dvije osnovne unutrašnje organizacione jedinice: **Sektoru za ruralni razvoj** i **Sektoru za održivi razvoj**. Stanje u ovim sektorima je na dobrom nivou, poslovi se obavljaju na vrijeme i u skladu sa rokovima. Službenici se odnose odgovorno prema poslu. Uslovi za rad su na zadovoljavajućem nivou, pa je ocjena stanja u Sekretarijatu za ruralni i održivi razvoj vrlo dobra.

U izvještajnom periodu najvažnije aktivnosti Sekretarijata, odvijale su se u pravcu ispunjavanja ciljeva i poslova definisanih Programom rada Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj 2020. godinu, kao i drugih poslova iz svog djelokruga, u skladu sa zakonom, odlukama Skupštine i predsjednika Opštine. Sekretarijat je realizovao postavljene ciljeve lokalne uprave u oblasti ruralnog i održivog razvoja Opštine Bijelo Polje kao i u pogledu izrade propisa i sprovođenja procjene uticaja i mjera za zaštitu životne sredine.

U pogledu podsticaja ruralnog i održivog razvoja Sekretarijat je pružao potpunu podršku ruralnim područjima i porodičnim gazdinstvima kroz poboljšanje efikasnosti poljoprivrednih gazdinstava, podršku očuvanju stočnog fonda, veće korišćenje savremene poljoprivredne opreme i tehnike, povećanje konkurentnosti na tržištu i profitabilnosti, unapređenje zdravstvene zaštite, podizanje standarda kvaliteta proizvodnje, kao i kroz edukativno djelovanje stručne službe.

Početakom 2020. godine izrađen je Program podsticajnih mjera za ruralni i održivi razvoj za 2020. godinu koji je upućen na davanje saglasnosti Savjetu za zaštitu i razvoj lokalne samouprave Bijelog Polja, a potom i Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja gdje je dobijena saglasnost. Nakon, usvajanja u Skupštini Opštine Bijelo Polje ovaj programski dokument koji je rezultat strateškog planiranja lokalne uprave sa osvrtom na Agrobudžet Vlade Crne Gore objavljen je u Službenom listu Crne Gore- opštinski propis br. 017/20 i stupio na snagu osmog dana od dana objavljivanja.

Ukupan iznos opredijeljenih sredstava za ovaj Program iznosio je 100 000 eura. Sredstva za finansiranje Programa izdvojena su iz Budžeta Opštine Bijelo Polje za 2020. godinu. Realizovano je 105.417,97€, odnosno 105,42 % predviđenih sredstava izraženo u procentima.

Tabela 1. - Prikaz ostvarenja Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2020. godinu (Opština Bijelo Polje, Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj)

Program mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2020. godinu	Predviđena sredstva u €	Realizovano u €	Realizovano u %	Broj odobrenih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Ukupan broj zahtjeva
UKUPNO:	100 000,00	105.417,97	105,42 %	107	18	125

Program podsticajnih mjera za ruralni i održivi razvoj za 2020. godinu sadržao je 12 podsticajnih mjera koje su podijeljene na mjere ruralnog razvoja i na održivo gazdovanje prirodnim resursima. Programom su predviđene i realizovane sljedeće mjere:

1.Mjera 1.1. Podsticaj razvoja ruralnog turizma. Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 7.000€, urađeno je jedno rješenje sa jednim korisnikom podsticajne mjere. Podrška se daje u vidu refundacije troškova za adaptaciju objekata i kupovinu namjenske opreme u svrhu pružanja ugostiteljskih i turističkih usluga na ruralnom području opštine.

2.Mjera 1.2. Podsticaj za nabavku specijalnih vozila sa mini hladnjačom za transport voća i povrća. Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 4.000€, urađena su 3 rješenja sa isto toliko korisnika podsticajne mjere. Podrška se daje u visini od 50% vrijednosti za nabavku manjih namjenskih vozila na principu pick-up ili kombi.

3.Mjera 1.3. Razvoj seoske infrastrukture. Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 10.000€, od 10 podnijetih zahtjeva 9 je usvojeno dok je 1 odbijen u postupku rješavanja u datim predmetima. Podrška se daje za rekonstrukciju adaptaciju ili izgradnju objekata od opšteg značaja za stanovništvo određenog seoskog područja, nabavku opreme ili adaptiranje određenog prostora od opšteg značaja. Posebni ciljevi ove mjere su podizanje kvaliteta života na ruralnom području i unaprjeđenje sporskih, društvenih, socijalnih i drugih uslova na području mjesne zajednice.

4.Mjera 1.4. Unaprjeđenje zdravstvenih usluga na ruralnom području. Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 30.000,00€.

Projektom je obuhvaćeno svih 13 seoskih ambulanti koje se nalaze u Rasovu, Njegnjevu, Kanjama, Bistrici, Zatonu Goduši, Crhlju, Loznoj, Godijevu, Sušici, Tomaševu, Pavinom Polju i Bliškovu.

Početak realizacije projekta ozvaničen je potpisivanjem Memoranduma o saradnji između Sekretarijata i Doma zdravlja Bijelo Polje, a potpisivanju memoranduma, pored direktorice Doma zdravlja Majde Dobardžić prisustvovao je i predsjednik Opštine Bijelo Polje Petar Smolović, koji je podržao projekat.

Renoviranje je podrazumijevalo, u zavisnosti od stanja ambulante, majstorske radove na demontaži dotrajale stolarije, patosa, plafona mokrih čvorova i montaži nove stolarije, keramike i sanitarija, plafona, podova, kao i krećenje, nabavku neophodne medicinske opreme i aparata, te mobilijara za potrebe ambulanti. Spisak neophodnih radova i nabavke opreme sačinila je stručna komisija formirana sa ciljem objektivnog i profesionalnog sagledavanja stvari i potreba za svaku zdravstvenu ambulantu, ponaosob.

Saradnja Opštine sa Domom zdravlja je bila odlična i u prethodnom periodu, a mjere kojim se omogućuje realizacija ovog zajedničkog poduhvata su dogovorene u komunikaciji sa ljekarima. Ova mjera je proizišla iz potrebe da se na ruralnom području dodatno uredi prostorije koje se koriste kao seoske ambulante.

5.Mjera 1.5. Podrška osnivanju i funkcionisanju poljoprivrednih udruženja. Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 4.000€, podnijeta su 2 zahtjeva koja su u sprovedenom upravnom postupku pozitivno riješena. Podrška se daje kooperativama i klasterima iz Bijelog Polja za nabavku mehanizacije, alata, kao i za nabavku sadnog materijala, adaptaciju ili izgradnju radnog i pomoćnog prostora, kao i za izradu edukativnog i promotivnog materijala. Ovom mjerom se podržavaju se i troškovi izrade

tehničke dokumentacije za osnivanje kooperativa kao i refundacija troškova početnog kapitala.

6.Mjera 1.6. Promocija i edukacija iz oblasti ruralnog i održivog razvoja. Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 4.000€, podnijeta su 4 zahtjeva koja su u sprovedenom upravnom postupku pozitivno riješena. Mjera se sprovodila kroz dva pravca: podršku organizovanja, učestvovanja i posjeta lokalnim međunarodnim sajmovima poljoprivrede i turizma sa akcentom na ruralni turizmi održivi razvoj i vrednovanje nagrada za osvojena prva 3 mjesta na lokalnim i međunarodnim sajmovima iz oblasti poljoprivrede i ruralnog turizma.

7.Mjera 2.1. Održivo korišćenje planinskih pašnjaka. Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 7.000€, podnijeto je 41 zahtjeva od koji je odobreno 36, dok je 5 odbijeno. Podrška se daje registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima koja najmanje 3 mjeseca u godini drže stoku na katunima na teritoriji opštine Bijelo Polje. Ovom mjerom u značajnoj mjeri su postignuti ciljevi očuvanja biodiverziteta, racionalnog korišćenja prirodnih resursa, kao i tradicionalnog načina stočarenja.

8.Mjera 2.2. Održivo korišćenje zemljišta. Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 8.000€, podnijeta su 10 zahtjeva koja su u sprovedenom upravnom postupku pozitivno riješena. Podrška se daje proširenje obradivog poljoprivrednog zemljišta, povezivanje nepovezanih parcela zemljišta koje se koristi u poljoprivredne svrhe, kao i zaštitu obradivog zemljišta od uticaja hazarda.

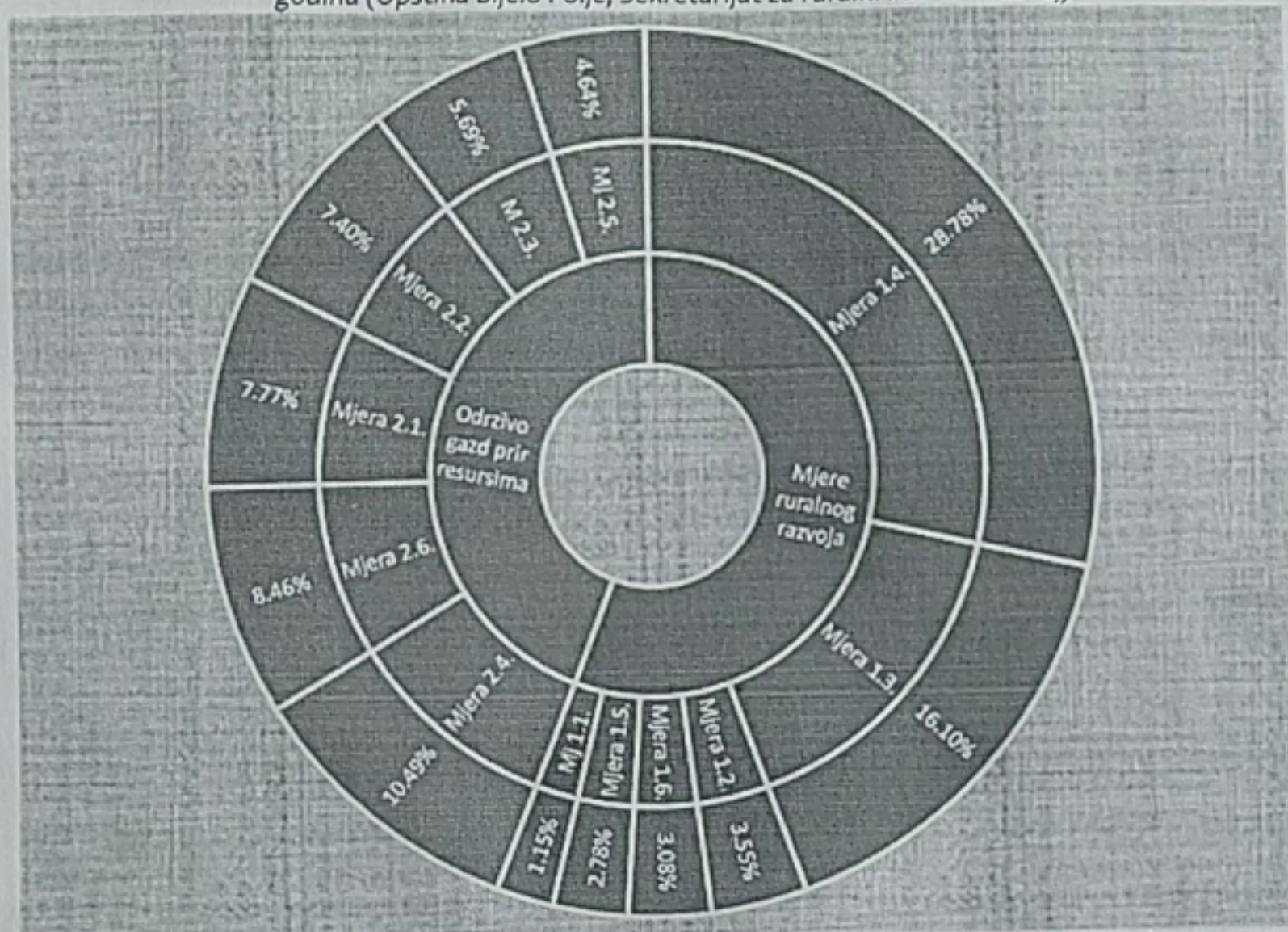
9.Mjera 2.3.Održivo korišćenje rječnih tokova. Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 6.000€, podnijet je 1 zahtjev koji je u sprovedenom upravnom postupku pozitivno riješen. Ovom mjerom su podržavni projekti za terensku kontrolu očuvanja ribljeg fonda i sprječavanja zagađenja Lima, Bistrice i Ljubovide.

10.Mjera 2.4.Zaštita i unaprjeđenje životne sredine i biodiverziteta. Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 7.000€, podnijeta su 6 zahtjeva koja su u sprovedenom upravnom postupku pozitivno riješena. Podrška se daje za realizaciju mjera koje su definisane Lokalnim akcionim planom zaštite biodiverziteta Bijelog Polja 2018-2022. i Lokalnim planom zaštite životne sredine Bijelog Polja 2020 – 2024. godine.

11.Mjera 2.5.Ublažavanje i smanjenje prirodnih hazarda (dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija). Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 5.000€, podnijet je 1 zahtjev koji je u sprovedenom upravnom postupku pozitivno riješen. Ovom mjerom se sprovodi dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija po nalogu ili naredbi inspeksijskih i državnih organa, a cilj mjere je povećanje nivoa zaštite zdravlja ljudi i domaćih životinja od prenosivih bolesti, kao i zaštita biodiverziteta i smanjenje uticaja prirodnih hazarda.

12.Mjera 2.6.Ublažavanje i smanjenje prirodnih hazarda (očuvanje broja grla komada stoke). Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 8.000€, podnijeto je 45 zahtjeva, 33 je odobreno dok je 12 odbijeno u sprovedenom upravnom postupku.

Tabela 2. – Procenat iskoristivosti pojedinačnih mjera na ukupnom nivou godinu (Opština Bijelo Polje, Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj)

Sekretar Sekretarijata je, iz razloga provjere osnovanosti pristiglih zahtjeva i upoređivanja zahtjeva sa realnim odnosno činjeničnim stanjem na terenu, formirao Komisiju za terensku kontrolu i provjeru realnosti i osnovanosti zahtjeva po osnovu Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2020. godinu. Komisiju su činili službenici ovog Sekretarijata: Suzana Rovčanin, Fahrudin Ćorović i Semir Sijarić. Komisija je imala zadatak da terenski obide određeni broj podnosilaca zahtjeva za Program mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2020. godinu, i utvrdi osnovanost i podudarnost zahtjeva za podsticaj i realnog stanja na terenu. Komisija je shodno rješenju ispunila svoj zadatak i zapisnički utvrđivala stanje na terenu što je kasnije korišćeno pri odlučivanju za odobravanje podsticaja.

U pogledu postupka procjene uticaja i strateške procjene uticaja na životnu sredinu Sekretarijat je sačinio 16 rješenja o potrebi procjene uticaja na životnu sredinu i na elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu te 92 mišljenja o procjeni uticaja na životnu sredinu.

Na osnovu člana 21 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list Crne Gore" br, 75/18) Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj je formirao Komisiju za ocjenu Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za izgradnju Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u opštini Bijelo Polje u kojoj se nalaze relevantni stručnjaci iz oblasti životne sredine i civilnog sektora. Zadatak Komisije je da analizira i ocijeni Elaborat sa dostavljenim predlogom primjedbi, procijeni podobnost mjera za sprječavanje, smanjenje i otklanjanje mogućih štetnih uticaja na stanje kvaliteta segmenata životne sredine na lokaciji i bližoj okolini u toku izvođenja, funkcionisanja kao i u eventualnom slučaju havarije.

Shodno Zakonu o zaštiti životne sredine, usvojen je Lokalni plan zaštite životne sredine Bijelog Polja za period 2020-2024. godine. Plan se primjenjuje od januara 2020. godine. Plan daje niz SWOT analiza, pregled postojećeg stanja u svim oblastima životne sredine, opis prirodnih vrijednosti opštine Bijelo Polje, detektuje zagađivače životne sredine, uočava nedostatke i opasnosti i predlaže mjere suzbijanja opasnosti i očuvanja i zaštite zdrave životne sredine, prepoznaje nadležne subjekte i daje zadatke koje je potrebno realizovati. Planom je dat pregled zakonske regulative na državnom i lokalnom nivou koja reguliše pitanja životne sredine, i pregled institucionalnog okvira na lokalnom i državnom nivou. U planu su uvrštene i tabele postojećih i zaštićenih vrsta koje se nalaze u Bijelom Polju, onih kojima prijeti opasnost i mjere njihove zaštite, kao i niz drugih korisnih informacija i preporuka u pravcu zaštite životne sredine Bijelog Polja.

U sklopu redovnih aktivnosti Sekretarijata su i poslovi davanja saopštenja i obavještenja za građane, putem sajta Opštine, štampanih i elektronskih medija.

Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj je u izvještajnom periodu dao odgovor na 2 odbornička pitanja.

Ukupan broj predmeta u izvještajnom periodu iznosio je 322. Većina predmeta su zahtjevi građana i drugih lica po osnovu Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja, kao i po osnovu poslova procjene uticaja na životnu sredinu, ali i razni zahtjevi za ostvarivanje prava, dobijanja informacija, pozivi itd.

U toku 2020. godine shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama („Službeni list Crne Gore“, br.44/12, 30/17), Sekretarijat je u postupku odgovorio na 3 zahtjeva za pristup informaciji, i to sa 2 rješenja i 1 obavještenjem.

U sklopu redovnih poslova, službenici ovog Sekretarijata su učestvovali na raznim konferencijama, seminarima, prezentacijama, radionicama, okruglim stolovima, tribinama, javnim raspravama i drugim skupovima koji imaju za cilj teme ruralnog i održivog razvoja, kao i konsultativni sastanci sa predstavnicima IFAD-a u vezi sa podrškom koju ovaj fond daje u pogledu razvoja seoske infrastrukture.

Sektor za ruralni razvoj

Uopšteno, ruralni razvoj podrazumijeva integralni i višesektorski, održivi razvoj ruralnog (negradskog) prostora, čija se ekonomija suočava sa slabijim socio-ekonomskim pokazateljima i brojnim problemima poput depopulacije, starenja stanovništva, fosilizacije pejzaža. Opština Bijelo Polje je prepoznala da je integralni razvoj ruralnih područja bitan zbog diverzifikacije ruralne ekonomije u vrijeme savremenih strukturnih procesa kako ovaj prostor ne bi postao pasivan i nepoželjan za život. Po popisu 2011. godine u Bijelom Polju ima 137 naselja, od kojih je 18 u urbanom, a 119 na seoskom području. Sada u urbanim naseljima živi 55,45%, a u ruralnim 44,55% stanovnika.

Imajući u vidu da je razvoj ruralne ekonomije ključan preduslov demografske stabilizacije koja predstavlja osnovu za održivost svih komponenti lokalnog ekonomskog razvoja, Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj je Programom mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2020. godinu ("Službeni list Crne Gore-opštinski propisi", br. 017/20), opredijelio 6 mjera za koje je utrošeno 59.000 eura.

Realizovane mjere ruralnog razvoja su: Podsticaj razvoja ruralnog turizma; Podsticaj za nabavku specijalnih vozila sa mini hladnjačom za transport voća i povrća; Razvoj seoske infrastrukture; Unapređenje zdravstvenih usluga na ruralnom području;

Podrška osnivanju i funkcionisanju poljoprivrednih udruženja; Promocija i edukacija iz oblasti ruralnog i održivog razvoja.

Sa ciljem prezentacije Programa mjera za ruralni i održivi razvoj za 2019. godinu, službenici Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj su realizovali posjetu pojedinim većim mjesnim zajednicama kako bi informisali zainteresovane mještane i poljoprivredne proizvođače o davanjima koja Opština realizuje kroz ovaj program.

Prezentacija Programa i informisanje mještanja obavljeno je u sljedećim mjesnim zajednicama, i to: 05.06.2020.godine: 1. MZ Potkrajci i Njegnjevo; 09.06.2020.godine: 1. MZ Korita, Goduša, Crhalj, 2.MZ Godijevo, Ivanje, 3. MZ Lozna, 4. MZ Zaton ,Laholo, 5. MZ Brzava, Prijelozi; 12.06.2020.godine: 1.MZ Kanje, Dobrakovo, 2.MZ Čeoče,3.MZ Lipnica, Lješnica, Babića Brijeg.

Službenici Sekretarijata su aktivno učestvovali u radu Komisije za licenciranje priplodnih bikova i pastuva na području opštine Bijelo Polje koja je formirana na osnovu rješenja Predsjednika Opštine br.01-018/20-594 od 01.06.2020. godine. Komisija je izvršila licenciranje prema utvrđenom rasporedu i konstatovala da je na smotru izvedeno ukupno 62 bika i 53 pastuva, od kojih je u skladu sa kriterijumima licencirano 42 priplodna bika i 46 priplodnih pastuva.

Službenici Sekretarijata su tokom cijele godine pružali savjetodavne usluge poljoprivrednim proizvođačima, bilo da se radi o stočarstvu ili povrtarskoj proizvodnji ili pripremi zemljišta. Zemljište predstavlja jedan od najznačajnijih resursa u poljoprivrednoj proizvodnji. Na žalost, veliki dio zemljišta je kontaminiran je sve većom koncentracijom štetnih mikroorganizama i nerastvorenih hemijskih supstanci nastalih kao rezultat stalne upotrebe hemijskih preparata za zaštitu i đubrenje . Dodatnu opasnost za razmnožavanje štetnih mikroorganizmima predstavljaju površine zapuštene i neobrađene kojima uglavnom vegetira korovska vegetacija i sve veća otpornost MO na ustaljena hemijska sredstva koja se koriste u zaštiti.

S obzirom da je novi javni poziv 2020. Projekta za razvoj klastera i transformacije ruralnih područja (IFAD) vezan za podršku poljoprivrednim proizvođačima službenici Sekretarijata su pružali logistiku, pripremali pozive poljoprivrednim proizvođačima na informativne radionice koje su održane po mjesnim zajednicama. Radionicama je prisustvovao veliki broj poljoprivrednih proizvođača kojima su prezentovani uslovi za aplikaciju na Javni poziv. Informativne radionice su održane: četvrtak, 30.01.2020: MZ Tomaševo, 09:00, MZ Ravna Rijeka, 10:30, MZ Prijelozi, 12:00, (povezati Zaton), MZ Lozna, 14:00; petak, 31.01.2020: MZ Bistrica, 09:00; MZ Kanje, 10:30, MZ Sutivan, 12:00, MZ Rasovo, 13:30, MZ Nedakusi, 15:00.

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja (MPRR) u saradnji sa Međunarodnim fondom za razvoj poljoprivrede (IFAD) sprovodi projekat pod nazivom Projekat razvoja klastera i transformacije ruralnih područja (RCTP). Osnovni cilj projekta je da doprinese jačanju i transformaciji malih gazdinstava, omogućavajući im da postanu konkurentniji i otporniji. Projekat ima dvije komponente. Prva se odnosi na kreiranje klastera u okviru lanaca vrijednosti u cilju održive i otporne ruralne transformacije. U okviru ove komponente, između ostalih aktivnosti, Javnim pozivom pruža se podrška za povećanje primarne proizvodnje, pomoć malim poljoprivrednim proizvođačima i početnicima, gdje maksimalan iznos bespovratne podrške iznosi 50% +PDV (1.500,00EUR NETO).

Druga opcija se odnosi na postproizvodne i postprodajne procese razvijenim proizvođačima, malim i srednjim preduzećima, gdje je maksimalan iznos bespovratne

podrške 33,33% NETO investicije + PDV (13.000,00EUR NETO). Druga komponenta je podrška razvoju ruralne infrastrukture klastera.

Projekat se sprovodio na teritoriji Crne Gore, u sedam opština i to Nikšić, Šavnik, Žabljak, Bijelo Polje, Berane, Mojkovac i Petnjica. Obuhvata četiri oblasti proizvodnje: maline i drugo bobičasto voće, sjemenski krompir, prerada mesa (ovčarstvo, kozarstvo i govedarstvo), mlijeko i mliječne proizvode (ovčarstvo, kozarstvo i govedarstvo).

U Bijelom Polju dana 23.06.2020. održana radionica u okviru projekta Razvoj klastera i transformacija ruralnog područja (RCTP) koji sprovodi MPRR (Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja) u saradnji sa IFAD-om (Medjunarodni fond za razvoj poljoprivrede) u cilju bolje informisanosti poljoprivrednih proizvođača o projektu, postignutim rezultatima kao i aktivnostima koje se ticu osnazivanja žena i mladih u poljoprivredi. Bojana Perunović, predstavnik IFAD, ekspertica za poboljšanje položaja žena i mladih u ruralnim područjima, istakla je prednosti kao i mogućnosti koje projekat pruža, kao i niz primjera dobre prakse. Prisutni poljoprivredni proizvođači govorili su o problemima sa kojima se susreću, kao i prednostima ovog projekta u odnosu na druge.

Sa značajem rodne ravnopravnosti i osnazivanja ženskog preduzetništva u poljoprivredi, smanjenju radne opterećenosti, motivisanju žena da preuzmu leaderske uloge u društvu, i neophodnosti većeg doprinosa i učešća mladih u oblasti poljoprivrede, prisutne su upoznale Suzana Rovčanin, rukovoditeljka sektora u Sekretarijatu za ruralni razvoj i Almasa Rizvanović, savjetnica iz Kancelarije za rodnu ravnopravnost opštine Bijelo Polje.

Sekretarijat je bio partner Regionalnoj razvojnoj agenciji Bjelasica, Komovi Prokletije i Nacionalnoj turističkoj organizaciji u realizaciji projekta "Katunski putevi Crne Gore i Bosne i Hercegovine" koji je odobren u okviru prekograničnog poziva Crna Gora-Bosna i Hercegovina, koji finansira EU. Projekat je imao za cilj unaprjeđenje kvaliteta i diverzifikaciju turističke ponude bazirane na prirodnom i kulturnom naslijeđu prekograničnog područja. U projekat su bile uključene sve opštine čije teritorije zahvataju područje Bjelasice. Kao jedna od mjera jačanja turističke infrastrukture, posle sprovedenom javnog poziva dodijeljena su 45 solarna sistema veće i 15 manje snage kao podrška katunima čime bi se unaprijedili uslovi za život, poljoprivrednu proizvodnju i pružanje turističkih usluga u katunima na području Bjelasice.

Sekretarijat je takođe, učestvovao u reviziji studije zaštite Nacionalnog parka Biogradske Gore u oktobru 2020. godine, koji je sprovela Agencija za zaštitu prirode i zaštite životne sredine Crne Gore time što je Agenciji pružio podatke u vezi obavljanja poljoprivrednih aktivnosti na ovom području.

U težnji da svoje standarde posljednjih decenija ukladi s onima u EU, poljoprivreda u Crnoj Gori je započela proces zaštite domaćih proizvoda, tako da je određeni broj brendova već obuhvaćen strogim pravilima zaštite i dobijene su prve robne marke.

Jedan od takvih projekata, u koji je uključen Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj a koji obuhvata region sjeverne Crne Gore je projekat "Polimska šljivovica" koji sprovodi Centar za razvoj agrara iz Bijelog Polja, a koji je podržalo Ministarstvo poljoprivrede javnim pozivom iz 2020. godine kroz mjeru "Podrška afirmaciji poljoprivrednih proizvoda na domaćem tržištu". U projektu je ostvareno i partnerstvo s nadležnim Sekretarijatima opština Bijelo Polje, Berane, Andrijevica i Plav.

Predstavnici Sekretarijata su 30. oktobra 2020. godine u Bijelom Polju učestvovali u prezentaciji djela knjige grupe autora „POLJOPRIVREDA I ZELENA EKONOMIJA“. Ova publikacija jedna je od prvih koja u Crnoj Gori obrađuje temu zelene ekonomije i

poljoprivrede, a pisana je u cilju približavanje ove problematike, kako stručnoj, tako i laičkoj javnosti. Autori poglavlja su jedni od vodećih stručnjaka sa poljoprivrednih fakulteta univerziteta u Crnoj Gori, Srbiji, Bosni i Hercegovini i Sjevernoj Makedoniji. Polazna ideja je da, pored poglavlja koji obuhvataju oblast zelene ekonomije, u njoj bude obuhvaćena oblast agroekonomije, organske i biodinamičke poljoprivrede. Trudili smo se da poglavlja publikacije, iako po sadržaju raznovrsna, čine jednu povezanu cjelinu i analiziraju oblast poljoprivrede i zelene ekonomije ne samo u Crnoj Gori veći i šire. Publikacija „Poljoprivreda i zelena ekonomija“ nastala je kao projekat Centra za razvoj agrara, koji je Mreže za ruralni razvoj Crne Gore i EU podržala putem javnog poziva u okviru projekta “Podrška projektima organizacija civilnog društva u okviru projekta NAGE – Networking and Advocacy for Green Economy (Umrežavanje i zagovaranje za zelenu ekonomiju) referentni broj poziva: NAGE/2018/395- 379/ME” u toku 2020. godine.

Sektor za održivi razvoj

Jedan od glavnih poslova i u ovoj godini Sektora za održivi razvoj bio je realizacija podsticajnih mjera koje se odnose na unapređenje održivog razvoja a koje su definisane Programom mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2020. godinu. Ciljevi podsticajnih mjera za 2020. godinu u oblasti održivog razvoja su bili promovisanje održivog razvoja sela i tradicionalnih specifičnih proizvoda i načina poljoprivredne proizvodnje, unapređenje uslova za život i rad i pospješivanje ekonomskih aktivnosti lokalnog stanovništva i zajednica. U tom pogledu su realizovane sljedeće mjere održivog gazdovanja prirodnim resursima: Održivo korišćenje planinskih pašnjaka; Održivo korišćenje zemljišta; Održivo korišćenje rječnih tokova; Zaštita i unapređenje životne sredine i biodiverziteta; Ublažavanje i smanjenje prirodnih hazarda (dezinfekcija, dezinfekcija i deratizacija); Ublažavanje i smanjenje prirodnih hazarda (očuvanje broja grla komada stoke).

Rješavajući poslove iz oblasti zaštite životne sredine u izvještajnom periodu urađena su:

- 7 rješenja o potrebi procjene uticaja na životnu sredinu;
- 5 rješenja kojim je data saglasnost na Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu;
- 3 rješenja da nije potrebna procjena uticaja na životnu sredinu;
- 1 rješenje o obustavi postupka;
- 92 mišljenja o procjeni uticaja na životnu sredinu;
- 3 mišljenja na nacрте izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu;
- 1 mišljenje na Plan upravljanja opasnim otpadom;
- 4 obavještenja;
- 6 obavještenja o podnešenim zahtjevima za saglasnost na Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu;

Za potrebe rada komisija o davanju saglasnosti na elaborate procjene uticaja na životnu sredinu kod Agencije za zaštitu prirode i životne sredine, službenica ovog Sekretarijata je učestvovala u pomenutim komisijama dajući doprinos ovim poslovima.

Urađen je izvještaj o godišnjem upravljanju otpadom u opštini Bijelo Polje i dostavljen Agenciji za zaštitu životne sredine.

Skupština Opštine Bijelo Polje je, na predlog ovog Sekretarijata na sjednici održanoj 26.12.2019. godine donijela Odluku broj 02 – 14058 o donošenju Lokalnog plana zaštite životne sredine Bijelog Polja 2020-2024. godine

U toku 2020. godine obrađeni su podaci o katastru zagađivača u opštini i dostavljeni Agenciji za zaštitu životne sredine.

Na osnovu rješenja Uprave za inspekcijske poslove, Odsjek za zdravstveno sanitarnu inspekciju Podgorica, JU Institut za javno zdravlje Crne Gore je na području grada sproveo preventivnu dezinfekciju-tretman uništavanja komaraca u četiri tretmana uništavanja odraslih formi i dva tretmana larvicidnog oblika, kao i dva tretmana deratizacije u periodu od 14.05.2020. do 10.09.2020. godine. Svi postupci obavljani su u skladu sa pozitivnopravnim propisima, uz prisustvo službenika iz Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj.

Po zahtjevu rukovodioca Kolegijuma Državne revizorske institucije dr Branislava Radulovića, broj 01-035/20 – 2004/3 od 16.11.2020. godine dostavljeni su podaci i dokumentacija neophodni za reviziju uspjeha projekta na temu "Efikasnost mehanizama regulacije, praćenja i izvještavanja o kvalitetu vazduha u Crnoj Gori". Konstatovano je da se ocjenjivanje kvaliteta vazduha u Bijelom Polju prema vrsti zagađujućih materija i standardima kvaliteta vazduha koje određuje Vlada Crne Gore, vrši se preko državne mreže, preko uspostavljene automatske stacionarne stanice u naselju Nikoljac. Kontrola kvaliteta vazduha u Bijelom Polju vrši se sistemskim mjerenjima emisije parametara PM10, PM2.5, NO2, CO, preko automatske mjerne stanice u naselju Nikoljac (pored OŠ "Risto Ratković"), a praćenje kvaliteta vazduha i mjerenje vrše ovlaštena službena lica sa dozvolom koju izdaje Agencija za zaštitu prirode i životne sredine.

U postupku kontrole, unapređivanja kvaliteta vazduha na teritoriji opštine Sekretarijat je uspostavio kontakte sa CETI- Centrom za ekotoksikološka ispitivanja, jedinom ovlaštenom institucijom u Crnoj Gori i iz svih dobijenih informacija smo u saznanju da je otvaranje lokalne mreže izuzetno skupo, te da ta sredstva su trenutno velika za Budzet Opštine.

Rezultati praćenja kvaliteta vazduha, koji se mogu vidjeti i iz mjernih mjesta državne mreže u Bijelom Polju – urbana zona, pokazali su povećanu koncentraciju suspendovanih čestica u vazduhu PM 10 i PM 2,5 u periodu grijne sezone konkretno u januaru i februaru 2020. godine. Opština Bijelo Polje je donijela Lokalni plan upravljanja životnom sredinom 2020 – 2024. godine kao krovni dokument iz oblasti zaštite životne sredine, pa s tim u vezi smo odlučni da aktivno kroz legislative i praksu radimo na unapređenju kvaliteta vazduha i smanjenja zagađenja na najmanju moguću mjeru.

Imajući u vidu da je u zimskim mjesecima ovaj problem izražen u Bijelom Polju Predsjednik Opštine je rješenjem br. 01-018/20 od 09.01.2020. godine formirao Komisiju za ocjenu stanja kvaliteta vazduha u Bijelom Polju i davanje predloga mjera za unaprjeđenje stanja u toj oblasti. Na osnovu podataka koje smo dobili od Komisije za ocjenu stanja kvaliteta vazduha u Bijelom Polju prikupljene su osnovne informacije i procjene o zagađivačima vazduha u Bijelom Polju, i to: broj individualnih ložišta, broj stambenih zgrada, pravnih i privrednih subjekata, vrstu goriva koje koriste za grijanje.

Sekretarijat se obratio potencijalnim zagađivačima i dobijeni su relevantni podaci o upotrebi sredstava, količini i vrsti goriva koji koriste kotlove za grijanje na čvrsto gorivo.

Obzirom da su, shodno članu 40 Zakona o zaštiti vazduha ("Službeni list Crne Gore" br. 25/10, 40/11, 43/15, 73/19) vlasnici ili korisnici stacionarnih izvora zagađivanja dužni da dostave podatke o prostornom smjestaju i karakteristikama kotla za grijanje, vrstu goriva i količini koju koriste za grijnu sezonu, obezbijede praćenje i mjerenje emisija zagađujućih materija (periodično, a u zimskim uslovima mjesečno decembar, januar, februar, mart), a najmanje jednom godišnje do 31. marta tekuće godine za prethodnu-

prate se vrijednosti PM₁₀, PM_{2.5}, a poželjno NO₂ i obezbijede evidenciju o radu uređaja za smanjenje emisije štetnih čestica ukoliko ga posjeduju, Sekretarijat je u tom smislu djelovao edukativno prema potencijalnim stacionarnim izvorima zagađenja. U tom smislu Sekretarijat je formirao elektronski registar potencijalnih stacionarnih zagađivača vazduha, koji će koristiti radi evidencije, praćenja stanja poboljšanja kvaliteta vazduha.

Na osnovu ovoga Sekretarijat se obratio Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine 11.09.2020. godine za davanje mišljenja za donošenje Studije zagađena vazduha ili Lokalnog akcionog plana. Agencija je u međuvremenu izradila Nacrt Strategije upravljanja kvalitetom vazduha gdje je urađen Plan kvaliteta vazduha za sjevernu zonu koja obuhvata opštinu Bijelo Polje. Radi tačnijeg definisanja mjera za smanjene zagađenja vazduha, mislimo da je neophodno da se konsultuju predstavnici opština iz "sjeverne regije" kao i predstavnici Instituta za javno zdravlje, kako bi se predložile mjere koje bi se odnosile na zaštitu vazduha sjeverne zone.

Po pitanju poboljšanja kvaliteta vazduha Sekretarijat je predložio Agenciji sprovođenje kratkoročnih i dugoročnih mjera.

Srednjoročne mjere su se odnosile na: podršku građanja za prelazak na ekološki održivije načine zagrijavanja domova –subvencije za kupovinu peleta i briketa, zamjena kotlarnica na ugalj, edukacije stanovništva o štetnosti korišćenja sirovog drveta u svrsi ogrjeva, edukacije stanovništva o načinima i zaštiti vazduha – izrada brošura, flajera i sl.

Predložene dugoročne mjere koje se odnose na rješavanje problema zagađenja vazduha u Bijelom Polju: moguća toplifikacija grada, podrška kroz projekte energetske efikasnosti – subvencionisanje građanja pri instalaciji kotlova na pelet i brikete kao i ugradnji termoizolacionih fasada i stolarije, ozelenjavanje javnih površina.

Akcionim planom upravljanja kvalitetom vazduha Bijelo Polje je svrstano u Sjevernu zonu upravljanja kvalitetom vazduha. Odrešeni su strateški i operativni ciljeva (Operativni cilj 1 B – smanjenje koncentracije suspendovanih čestica u Sjevernoj i Centračnoj zoni kvaliteta vazduha; aktivnost – Mjere energetske efikasnosti u domaćinstvima i javnom sektoru i promjena goriva/kotlova za grijanje u stambenom i javnom prostoru do 2022. godine). Sredstva za ove namjene su prema Strategiji predviđene u budžetu Vlade Crne Gore i lokalnih samouprava.

Sekretarijat je radio na pripremi nove Odluku o akustičnom zoniranju u Bijelom Polju, kao i preduzeo niz aktivnosti radi određivanja akustičkih zona u cilju zaštite ljudi od buke, nakon čega bi se mogla izraditi Strateška karte buke. Akustičko zoniranje mora biti izvršeno na osnovu postojeće ili planirane namjene prostora, radi utvrđivanja graničnih vrijednosti indikatora buke u datim zonama, razgraničavanjem oblasti sa specifičnim zahtjevima kada su u pitanju nivoi buke u cilju zaštite životne sredine od buke koja je sve prisutniji problem modernog čovjeka.

Naime, shodno Zakonu o zaštiti buke u životnoj sredini ("Sl. list Crne Gore", br. 28/11) i preporuci Evropske agencije za zaštitu životne sredine (EEA) vlada i lokalne uprave su dužne izvršiti procjenu izloženosti građana buci izrađuje radi ispitivanja ukupnog nivoa buke iz različitih izvora na određenom području.

Službenici Sekretarijata su učestvovali u radu komisija o davanju saglasnosti na elaborate procjene uticaja na životnu sredinu kod Agencije za zaštitu prirode i životne sredine i drugih lokalnih uprava, radili na donošenju akta za zaštitu ribolovnih voda od zagađivanja kao član Radne grupe za suzbijanje zagađivanja i degradacije ribolovnih voda nastalih ispuštanjem otpadnih voda i odlaganjem različitog otpada, kao i u drugim radnim grupama vezanih za zaštitu životne sredine.

Kroz Program mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja realizovan je jedan broj mjera definisanih Lokalnim planom zaštite biodiverziteta Bijelog Polja za period 2018-2022. godine. Nakon pojave zagađenja Lima i trovanja ribe u Limu ovaj Sekretarijat je, a preko pomenutog Programa, angažovao tim stručnjaka sa prirodnomatematičkog fakulteta u Podgorici koji je obavio istraživanje i ispitivanje stanja Lima i ribe nakon zagađenja odnosno puštanja štetne tečnosti u rijeku od strane nepoznatog lica (zagađivača).

U sklopu ovog istraživanja realizovano je više aktivnosti i to: Terensko istraživanje stanja biodiverziteta Lima i njegovih glavnih pritoka u cilju izrade kompletne studije nultog stanja; Procjena stanja populacija, ugroženosti i rasprostranjenja zaštićenih i NATURA 2000 vrsta na području cijele opštine s akcentom na akvatične vrste; Sprovedeno je istraživanje i monitoring ekološki i ekonomski značajnih vrsta, uključujući rijetke, ranjive i ugrožene vrste. Data je preporuka za izradu detaljne studija zaštite rijeke Lim i glavnih pritoka (Bistrice i Ljubovide) sa jasnim indikatorima čijim monitoringom bi se pratio oporavak rječnih ekosistema u Opštini Bijelo Polje. U istraživanje su dati: podaci o ribljim vrstama, procjenu njihove biomase i podatci o godišnjoj produkciji sa osvrtom na ribolovno najznačajnije vrste itd. Ovo istraživanje će poslužiti Opštine Bijelo Polje za donošenje određenih odluka sa ciljem zaštite i unapređenja rijeka Lima, Ljubovide i Bistrice

Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj je u saradnji sa partnerskom opštinom Priboj (Srbija) izradio, aplicirao, dobio sredstva i realizovao prekogranični IPA projekat pod nazivom „Rehabilitacija ilegalnih deponija otpada na Limu i podizanje svijesti o njihovoj štetnosti“. Projekat, je trajao godinu dana, sa produžetkom roka od dva mjeseca zbog objektivnih razloga kašnjenja uplate finansijskih sredstava od strane donatora. Ugovor je potpisan krajem 2018. godine a završetak projekta se očekuje krajem februara 2020. godine. Cilj projekta je zaštita životne sredine, tiče se sanacije 12 nelegalnih odlagališta otpada na Limu, 6 u Bijelom Polju i 6 u Priboju. Projekat je vrijedan 157.000€, a najvećim dijelom se finansira iz IPA sredstava EU za prekograničnu saradnju. Kroz ovaj projekat su očišćena nelegalna odlagališta otpada u Bioči, Zatonu, Pripčićima, Nikoljcu, Loznicama i Rasovu. Na saniranim lokalitetima je postavljen baštanski mobilijar, klupe, stolovi, kante za otpatke i ograde, zasađeni su dekorativni žbunovi i sadnice drveća, posijana je trava i postavljene table sa oznakom o zabrani odlaganja otpada.

U završnoj fazi su tenderi za nabavku video nadzora koji će biti instalirani na pomenutim lokacijama u cilju monitoringa i kontrole odlaganja otpada. Kroz ovaj projekat je nabavljeno i 60 komunalnih posuda (kontejnera), koji će biti postavljeni u blizini saniranih odlagališta i na drugim potrebnim mjestima za koje procijeni Komunalno preduzeće Lim.

Takođe, kroz projekat je nabavljena laboratorijska opreme za mjerenje kvaliteta vode, pomoću koje će ovlašćena i obučena lica moći da ispituju uzorke kvaliteta vode Lima i drugih rječnih tokova u slučaju sumnje na određenju vrstu zagađenja isl. Projektom je predviđen i edukativni dio, odnosno podizanje svijesti građana o važnosti zaštite životne sredine, pravilnog odlaganja otpada i odgovornog odnosa prema Limu i drugim rijekama.

Službenici Sekretarijata su učestvovali u izradi edukativnih materijala brošura i flajera, snimanju promotivnih TV spotova koji su se odnosili na stanje zaštite životne sredine i upravljanje otpadom u Bijelom Polju, aktivno učestvovali i organizovali čišćenje obala Lima i Lješnice prilikom obilježavanja Međunarodnog dana čišćenja obala,

učestvovali u radu Radne grupe za donošenje akta za zaštitu od zagađivanja i degradacije ribolovnih voda nastalih ispuštanjem otpadnih voda i odlaganjem različitih vrsta otpada, učestvovali na sastanku Radnog tima za rješavanje plutajućeg otpada na Limu i Drini, održavali konsultacije sa civilnim sektorom realizacije projekata NVO iz Bijelog Polja sa ciljem zaštite životne sredine i održanja biodiverziteta, učestvovanje u javnoj raspravi povodom izgradnje mHE Lještanica koju je organizovala Agencija za zaštitu prirode i životne sredine u Bijelom Polju učestvovanje u sastancima koje je organizovao predsjednik opštine, glavni administrator i druge službe lokalne samouprave, kao i učestvovali u sjednicama i radnim tijelima SO Bijelo Polje.

SEKRETAR

Jasmin Ćorović

A handwritten signature in blue ink, which appears to read 'Jasmin Ćorović', is written over the printed name and extends across the right side of the page.